

EDDE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TARTALOMJEGYZÉK

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ 3

FŐÉPÍTÉSZI AJÁNLÓ 4

BEVEZETÉS 5

Edde címere 6

EDDE BEMUTATÁSA 7

Edde történelmi felméréseken 9

ÖRÖKSÉGÜNK 11

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek 12

Helyi értékek 13

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK 14

Falusias lakóterület 15

Gazdasági terület 16

Lakossági vélemények 17

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ 18

Falusias településrész 19

Gazdasági területek 21

KÜLTERÜLET, EDDE KÖRNYEZETE 23

Külterület építészeti útmutató 24

TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK 25

KERÍTÉSEK 27

KERTEK 28

HOMLOKZATKÉPZÉS 29

RÉSZLETEK 30

UTCÁK, TEREK 31

ENERGIAELLÁTÁSI ÉS HÍRKÖZLÉSI ÉPÍTMÉNYEK 34

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK 35

IMPRESSZUM 36

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Eddei Polgárok! Kedves Látogató!

Edde Településképi Arculati Kézikönyvét tartja a kezében, melyet azért hoztunk létre, hogy a településünk épített és természeti környezetében rejlő értékeket, helyi motívumokat és jellegzetes építészeti formákat megőrizzük az utókor számára. Rámutat arra, hogy milyen épület az, melyben megtalálhatók az eddei hagyományos formák, anyagok, színek, s ugyanakkor hangulatában illeszkedik az utcában korábban megépült házak közé. Legyen ez a kézikönyv útmutatás a már meglévő, de felújításra váró épületek átalakításához, és az újonnan épülő házak tervezéséhez, kialakításához. Reményeink szerint segítségével megalapozhatjuk Edde helyi sajátosságainak megőrzését, és rejtett karakterének előtérbe helyezését.

Nagy Mariann
polgármester

FŐÉPÍTÉSZI AJÁNLÓ

Tisztelt Lakók, Érdeklődők, Olvasók!

A folyamatosan változó életünkben egyre nagyobb szerepe van a minket körülvevő térnek. Meghatározó az otthonunk, az utcák és végeredményben a település egésze is. A felgyorsult tempó a tetten érhető jogalkotásban is. Ennek eredményeként adódott a lehetőség ezen Kézikönyv elkészítésére. Elsődleges célul tűztük ki az Önök minél szélesebb körű tájékoztatását, a lehetőségeik bemutatását, hogy az esetleges jövőbeli fejlesztéseik, felújításaik során rendelkezzenek megfelelő tájékozódási ponttal, információval.

A könyv alkotóival együtt őszintén hisszük, hogy az Önök településének kialakult arculatát őrizni, óvni, védeni szükséges, oly módon, hogy közben teret biztosítsunk az újnak, a korszerűnek is.

Ebben a település vezetőivel együtt szívesen állunk a jövőben is rendelkezésükre.

Tisztelettel:

Gáts András
települési főépítész

BEVEZETÉS

Egy település megjelenésében az elsődleges benyomást a természeti és az építészeti megjelenése adja. A települési arculati kézikönyv irányt mutat a település struktúrájának, hagyományainak, jellegzetességeinek bemutatásával az építészeti, utcafényképi, arculati fejlesztéshez.

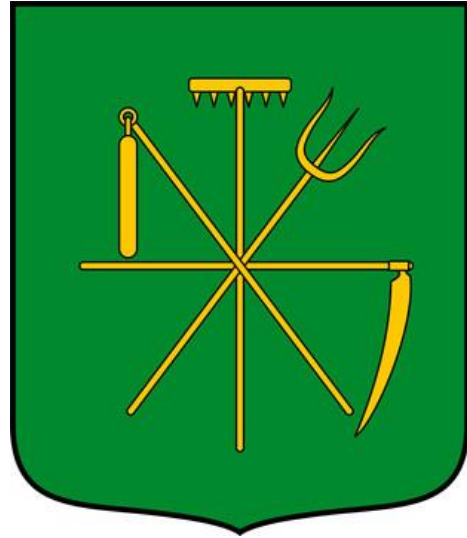
Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami a településhez, és tágabb értelemben a település földrajzi és társadalmi adottságaihoz illeszkedik.

Az ajánlás nem kötött szabályt jelent, hanem irányvonalat, célja a valós értékek megismerése, sokfélesége, variálhatósága bizonyos esztétikai értékhatárok között, a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása. Az épületek mindig közvetlen kapcsolatban vannak szűkebb környezetükkel, közvetve a teljes régió összbenyomásával, stílusjegyeivel.

Edde címere

Edde címere palást alakú, a szélén fekete kerettel. Zöld alapon sárga színű, földműveléshez használatos szerszámok: függőlegesen háttal gereblye felül levő fejjel, vízszintesen kasza lefelé mutató hegygel, jobbra tíz óra irányában cséphadaró, balra két óra irányában háromágú favilla háttal felül levő fejjel. Edde mezőgazdasági település volt a történelme során, és ma is az. Az itt élőknek mindig a föld biztosította a megélhetést. Ezt fejezi ki a község címere is, melyben a földműveléshez használatos szerszámok láthatók. A címer teljesen megegyezik egy, a 18. század végén használt községi pecséttel, melyet az öregbíró használt hivatalos iratokon, de mind a korábban, mind a későbbiekben használt pecsételen is elsősorban mezőgazdasági szerszámok szerepeltek szimbólumként.

EDDE BEMUTATÁSA

Kaposvártól északnyugatra fekvő település, melyet a Somogyjád és Osztopán közötti útról leágazó, néhány kilométeres bekötőúton lehet megközelíteni. Egy völgyben fekvő kis zsákfalu. A házak az egyetlen hosszú utca két oldalán állnak, s ide torkollik az a néhány mellékutca is, ami a szántóföldekhez és a mezőgazdasági épületekhez vezet. Edde a Dunántúli-dombság, Külső-Somogy lösztabláján helyezkedik el, egy 851 hektáros területen. A déli völgyek által közrefogott észak-déli háta rendszeréből áll. A települést körbeölelő, enyhén lankás lejtőket gazdag termőföld takarja. Az itt élőknek mindig a föld biztosította a megélhetést, ezt fejezi ki a község címere is.

Az első katonai felmérésen látható, hogy a Vargabonyi-vízfolyás mindkét oldalán volt egy-egy út. Az utak mentén és közvetlen a vízfolyás mentén is álltak épületek, de a felmérés szerint, ezek nem szilárd burkolatú épületek voltak még. A lakott résztől dél-keletre és dél-nyugatra is nagy kiterjedésű erdőterületek húzódtak. A keleti erdőrészletben ekkor már két tó is kialakult. Az I. világháború előtt negyvennyolc család élt Eddén. A két világháború közötti időben iparvágány épült ki Edde és Kaposvár között cukorrépa szállítására. A kisvasút 1963-ig működött. 1896-ban épült meg a Fonyód- Kaposvár vasútvonal, amely az akkori földbirtokosok érdektelensége miatt elkerülte Eddét.

A bekötőút építése a II. világháborút megelőző években kezdődött, de a háború miatt csak 1947-ben készült el. A villany bevezetése is ebben az időben történt. A háborút követően a nagybirtokokat a volt cselédek között gyermeklétszám arányában osztották fel. 1948-ban alakult meg Ede községhez tartozó Alsóbogát pusztán az állami gazdaság. A TSZ szervezés elől a tehetősebb eddei gazdák elköltöztek Eddéről Kaposvárra, Fonyódra és a környező nagyobb településekre.

A kis lélekszámú településen a Község-háza és a református templomon kívül nincs más, közösséget kiszolgáló egység.

Az évente megszervezésre kerülő rendezvények szolgálják az itteniek közösséggé formálását, mint például a falunap, gyereknap, anyák napja, mikulásünnepség, karácsonyi műsor a teljesség igénye nélkül.

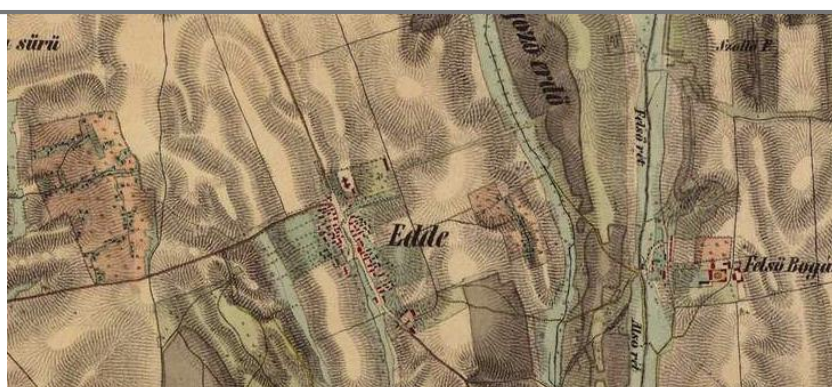

Edde történelmi felméréseken

Első Katonai Felmérés
(1763-1787)

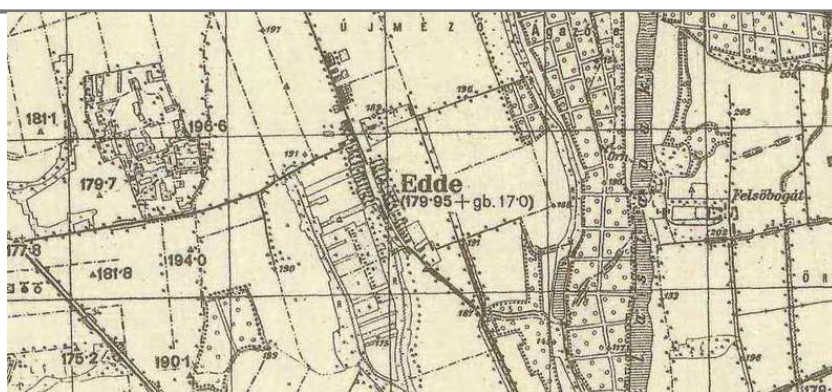
Második Katonai Felmérés
(1806-1869)

Harmadik Katonai Felmérés
(1869-1887)

Magyarország Katonai Felmérése
(1941)

ÖRÖKSÉGÜNK

Edde nevét az **1332-1337** évi pápai tizedjegyzék említette először, mint egyházas helyet. Az 1400-as évektől birtokosai voltak többek között: Mesztegnyei Szerecseny Mihály, Gordovai Fancs László, Anthimus fia János alnádor fiaié: Tapsonyi Miklós és János, majd **1445**-ben Tapsonyi Miklóstól osztopáni Perneszy Pál vásárolta meg. **1468**-ban, a vele szomszédos Gyümölcsényvel együtt, a Szigethi Anthimiaké volt és ekkor Gyümölcsény-Edde alakban fordult elő. **1512**-ben Osztopáni Miklós, Pál és István nyerték adományul II. Ulászló királytól. Az **1536** évi adólajstromban három Edde nevű helységet is felsoroltak: Gyümölcsény-Edde, Kis-Edde és Rácz-Edde. **1733**-ban már az egész helység a Hunyadyaké volt. A 19. század elején a Hermann, Bondis, Gludovác és a Festetics családok birtoka volt, **1886**-ban pedig gróf Zichy Jánosé volt. Az **1900**-as évek elején Pallini Inkey László császári és királyi kamarásnak volt itt nagyobb birtoka. A 20. század elején Somogy vármegye Lengyeltóti járásához tartozott. **1910**-ben 678 lakosából 669 magyar volt. Ebből 491 római katolikus, 184 református, 2 evangélikus volt. Ide tartozott még Alsóbogát, Csollányos-puszt, Felsőbogát, Lászlómajor és Juhásztanya is.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

Edde közigazgatási területén tizenhárom régészeti lelőhely található, a történelem és Edde történetének különböző korszakaiból.

A településen műemléki védetség alatt álló épület nem található.

Helyi értékek

- Római katolikus templom, Fő u. 29.
- Tájképvédelemi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete a település teljes közigazgatási területe: 1-237 hrsz, 501-572 hrsz, 01-056/2 hrsz

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Falusias lakóterület

Edde belterületi része jellemzően falusias karakterű. Az ingatlanok hosszan nyúlnak el kelet-nyugati irányba, egészen a külterületi szántóföldekig. A település egyutcás, szalagtelkes településszerkezetű. A területre az oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző, kisebb-nagyobb előkert elhagyásával állnak az épületek. A házak jellemzően földszintesek, nyeregtetővel rendelkeznek. A lakóépületek mögött, szintén az északi oldalhatáron találhatóak a melléképületek.

Gazdasági terület

A polgármesteri hivatal mögött, keleti irányban található a településen két kisebb gazdasági terület. Az itt található épületek, funkciójukból adódóan, különböznek a belterületi falusias lakóterületen található lakóépületektől. Ennek ellenére a gazdasági épületek kialakítása is letisztult, egyszerű nyeregtetővel rendelkező, földszintes épületek. Homlokzati kialakításuk is letisztult, fehér festéssel ellátott. A keleti gazdasági terület körül védőfásítás található, így is segítve a különleges terület településképi szempontból kedvezőbb kialakítását.

Lakossági vélemények

A lakossági fórumon részt vevők nyugodtnak, hangulatosnak jellemezték településüket. Eddén a mezőgazdaság, hagyományőrzés, turizmus fejlesztését tartják fontosnak. Főbb problémaként a kialakítatlan szűk járda, romos elhanyagolt épületek, megoldatlan esővíz elvezetés, kevés növényzet, a nem egységes utcabútor, tájidegen épület, közterület minősége és a parkoló autók jelentek meg.

A lakosok véleménye alapján az alábbi utcaképet alakító tényezők a fontosak:

- **Fontos egy utcaképben:** homlokzat kialakítása, megjelenő színek, kerítések megjelenése, előkert gondozottsága, egységes arculatú utcabútorok.
- **Kerítés anyaga:** sövény, fa, nádborítású kerítés, kő.
- **Homlokzat színe:** fehér, sárga, barna, pasztellszínek.
- **Megőrzendő épületelemek:** épület arányai, homlokzat díszítése.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ez a fejezet arra hivatott választ adni, hogy az egyes, különböző karakterű területeken a sajátosságok alapján milyen beépítési mód, és milyen épületek elhelyezése, milyen környezet kialakítása ajánlott, a település meglévő, kialakult képének megőrzése, és továbbfejlesztése érdekében.

Egy településrész arculatához nemcsak az épületek, hanem az épület egyéb épített (kerítés, kiszolgáló műtárgyak stb.), és természeti környezete is hozzátartozik. A társadalmi élet fejlődésével a környezetből kiszakadó épített környezet, elkerülhetetlen velejárója lett életünknek. Ugyanakkor az épített környezet a maguk épületeivel a legmeghatározóbb formáló erővel bírnak, mind negatív, de a törekvések szerint inkább pozitív irányban. A növényzet és a harmonikusan kialakított egyéb épített elemek, a harmonikus környezet kialakításának alapvető építőelemei.

Falusias településrész

MAGASSÁG

Az épületek magassága határozza meg egy utca keretét. A településen már kialakult magasságú épületek mellett, egy újonnan létesítendő ház tervezésénél, illetve a meglévő épület átalakításánál, bővítésénél ajánlott a szomszédos épületek magasságát figyelembe venni.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Jellemzően 30-45° közötti hajlásszögű, egyszerű formájú, tetőkialakítások találhatók a területen. Javasolt a cserép fedés használata. A hullámpala, és a táblás fémlemez fedés nem szerencsés.

A hagyományos épületformák, és a kialakult színhasználat megtartása, használata, a telepítés egységes kialakítása elősegíti a település arculatának megőrzését, a harmonikus utcakép kialakulását.

TETŐKIALAKÍTÁS

Jellemző a kevésbé tagolt, egyszerűbb tetőkialakítás, új épületeknél az egyszerű tetőforma használata ajánlott.

TELEPÍTÉS

A területen a lakóépületek oldalhatáros beépítéssel állnak, általában előkert elhagyásával. Ajánlott az északi oldalhatárral párhuzamosan elhelyezni az új épületeket. A környező épületeknél kialakult előkert méretét érdemes elhagyni a közterület és az új lakóépület között, így elősegítve a harmonikus utcaképet.

SZÍNEK

A település épületeire jellemző a visszafogott színhasználat, mind a homlokzat, mind a tetőfedés tekintetében.

A fehér és a pasztellszínek használata domináns az épületek megjelenésében. A tetőfedés anyaga általában vörös, vagy natúr színű cserép, illetve szürke síkpala.

Az épületek és az utcavonal közötti előkert méretének nagy különbségei, az utcator túlzott ki-be ugrálása rendezetlen hatást kelt. Amennyiben mégis megjelenik egy nagyobb előkert ott célszerű a növényzettel, vagy kerítéssel ellensúlyozni a hatást, így vissza billentve az utca ritmusát egy harmonikusabb kialakításba.

Gazdasági területek

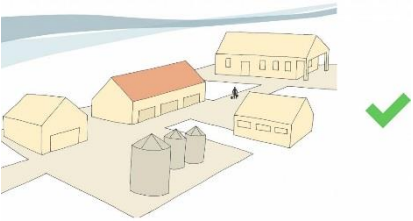
Magasság

Egy gazdasági területen az épületek nagysága nagyban függ a funkciótól és a megkívánt paraméterektől. ennek ellenére javasolt törekedni az egységes épületkialakításra, a különálló területen belül.

Tetőkialakítás

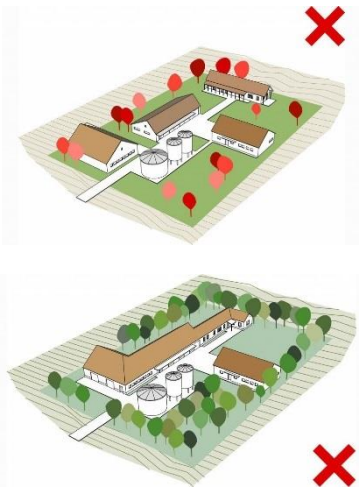
A tetők kialakításánál is a lehető legjobban átgondolt kialakítás a célravezető, hiszen egy gazdasági épületet is meg lehet alkotni a környezetébe, illetve az egy ingatlanon lévő épületekhez illeszkedő tetővel.

A gazdasági épületek, funkciójukból, és méretükből adódóan is más értékek mentén létesülnek, mint a település belterületén található lakóépületek, ennek ellenére van mód a kialakításban hasonló épület megteremtésére. Az egyszerű forma, fehér, letisztult homlokzat, egyszerű, cserépfedéses nyeregtető, mind a népi lakóépület jellemzőit idézi vissza.

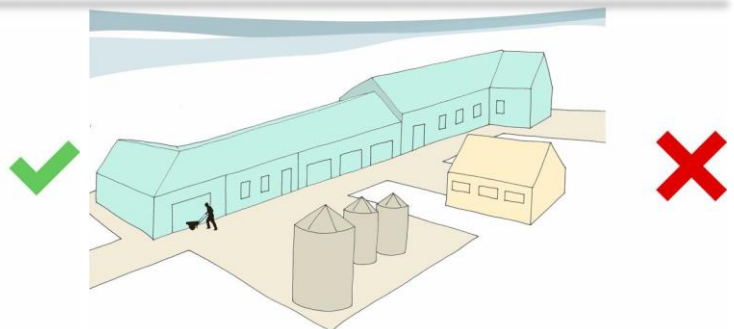
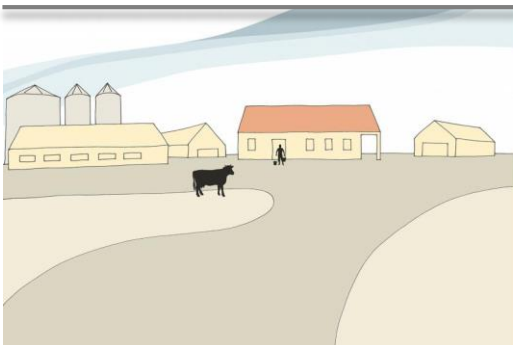
TELEPÍTÉS

Az épületek telepítésénél amennyiben lehetséges érdemes több kisebb épületet létrehozni egy nagy helyett. Az ipari-gazdasági területek ritkán tudnak a településképben szépen megjelenni, és sokszor a környezetre zavaró hatást jelenthetnek, ezért javasolt növényültetéssel védősávot létrehozni a terület körül.

SZÍNEK

Az ipari-gazdasági területen kialakított épületeknek és egyéb építményeknek is a környezethez illő kialakításúnak kell lennie, ez igaz a színhasználatra is. A homlokzat és a tetőfedés kialakításánál ajánlott kerülni a hivalkodó, a környezettől elütő színhasználatot.

Színeiben megjelenésében egy gazdasági épület is lehet a település megjelenésébe illeszkedő, még akkor is, ha funkciójából adódóan, más kialakítást igényelnek, mint a településkép többségét alkotó lakóépületek. Ajánlott kisebb léptékű épületek elhelyezése, amik így jobban illeszkednek a település szövetébe, és ember léptékű tömegeket alkotnak.

KÜLTERÜLET, EDDE KÖRNYEZETE

A magasabb fekvésű lejtőket lankás völgyvállak kísérik, amelyek viszonylag enyhe hajlásszögük miatt mezőgazdaságilag hasznosíthatók, illetve hasznosítottak. A terület-hasznosítás nagyjából a természeti adottságokhoz igazodik. A keleti dombhátak gerinceit erdők foglalják el, amelyek között elszórva az eredeti növényállományt képviselő gyertyános és cseres tölgyesek foltjai is megtalálhatók. A terület túlnyomó részét alkotó lankás platókat szántók uralják. A dombságot tagoló völgyeket a puhafás ártéri ligetek, rétek, legelők fokozatosan foglalják vissza. A területet az észak-déli lankás dombvonulatokon összefüggő, nagy táblákban gyakorlatilag a szántók uralják. A területen a gyepek aránya nagyon, tájképi szempontból túlzóan alacsony. A szőlőhegy megőrizte karakterét, a keskeny telkeken arányos présházak és szép szelídesztenye fák állnak.

Külterület építészeti útmutató

Magasság

Külterületen, beépítésre nem szánt területen építményt elhelyezni különösen nagy gondosság és előzetes tervezés után szabad. Az építménynek a környezetbe illeszkedőnek kell lennie, és elhelyezése a környezet lehető legkisebb átalakításával kell, hogy megvalósuljon. Az építmények magasságát úgy kell megválasztani, hogy jelenlétével ne dominálja a természetes környezetet, a lehető legjobban illeszkedjen a tájba. Ajánlott földszintes épületek tervezése a területre.

Terepkialakítás

Az emelkedő terepen kialakított gazdasági épület elhelyezésénél kerülni kell a partfalak, támfalak kialakítását, célszerűbb a terep természetes adottságait kihasználni, illetve rézsűk kialakításával kialakítani a megfelelő terepszinteket.

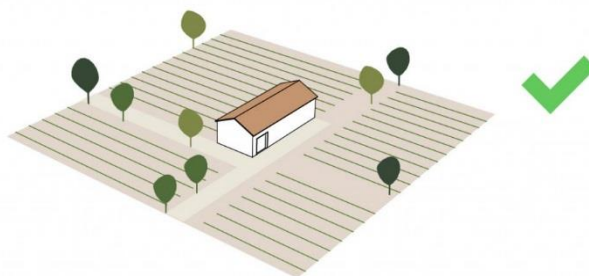

Tetőkialakítás

Külterületen az egyszerű tetőformák alkalmazása az ajánlott, szintén a környezethez illeszkedő kialakítás miatt. Érdeemes a térségben hagyományos közepes hajlásszögű tetők kialakítása.

SZÍNEK

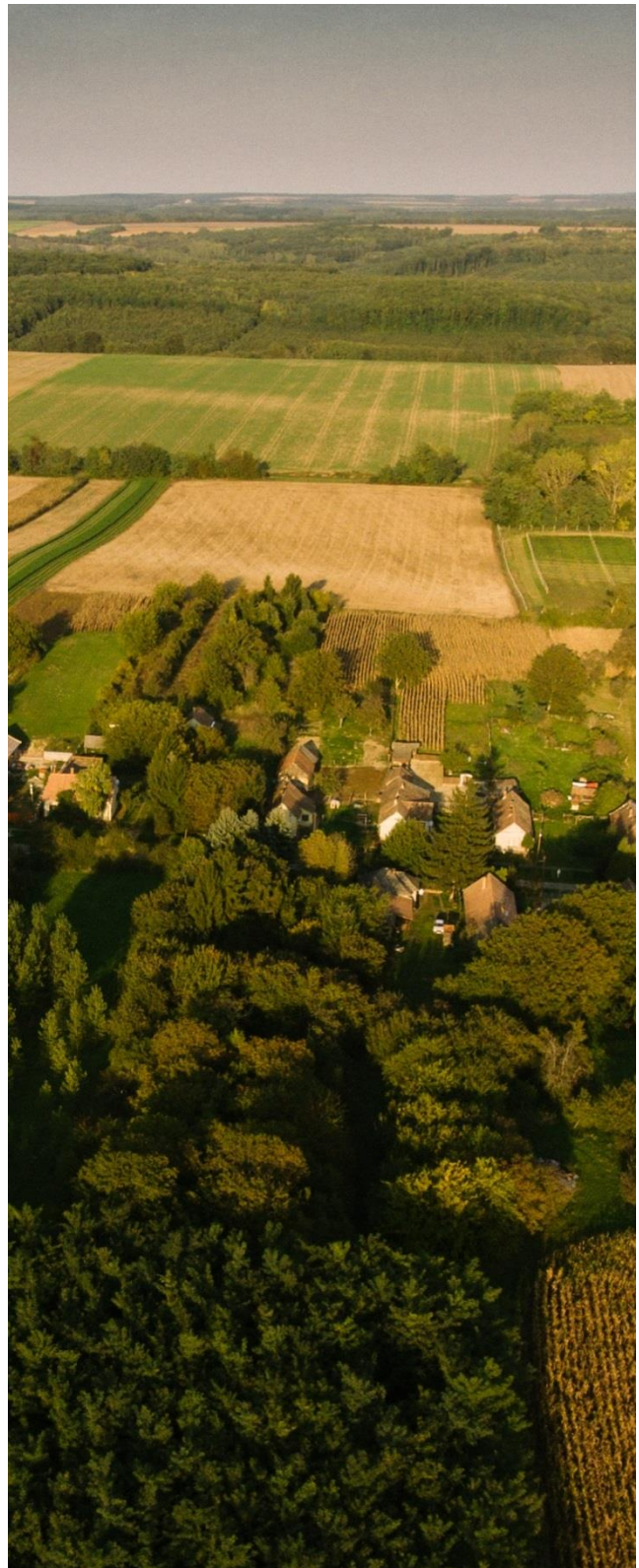
Mind a homlokzat, mind a tető meghatározásánál ajánlott a természetes anyagok és színek használata. A harsány színek használata nem ajánlott, a homlokzaton célszerű a fehér, bézs szín használata. Tetőfedésként az égetett agyag színű cserép fedés ajánlott, illetve a nagy fesztávú épületeknél a természethez közeli színek használata a kívánatos.

TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Edde területe a Nyugat-Külső-Somogy kistáj egységhez tartozik. A kistáj potenciális erdőterület. A természetes erdőtársulások megmaradt állományai nagyobb rész gyertyános-tölgyesek, északias kitettségű völgyekben bükkösök. Egyes állományokban gyakori a májvirág, szártalan kankalin szúrós csodabogyó, pirítógyökér, kisvirágú hunyor, Ritka orchidea a piros madársisak. Délies kitettségben mészkedvelő tölgyesek fejlődnek, gypsintjűkben nő a bajuszoskásafű. Meredek lejtőkön megjelenik a cserszömörce. Erdőségeken él a bókoló gyűrűvirág, nagyzezerjófű, tarka nőszirm, mezei aggófű. A természetes erdőtársulások helyén igen gyakran akácosokat, erdei- és feketefenyveseket és más kultúrerdőket, valamint jellegtelen származékerdőket találunk, illetve jelentős a mezőgazdasági kultúrák aránya. Erdősztyeppfoltokon szarvasgyökér is előfordul. Kevésbé bolygatott állományaiban gypalkotó a pusztai csenkesz, ritkábban a magyar csenkesz. A homokpusztagyeppek maradványfajai a homoki ternye, szúrós hölgymál, homoki szalmagyopár, őszi füzértékercs és fekete kökörcsin. Helyenként átszivárgásos, illetve forráslápok alakultak ki. Szittyós és csátés láprétek jellegzetes faja a fehérmájvirág, mocsári nőszőfű, széleslevelű gyapjúsás, tőzegpáfrány, helyenként rostostövű sás. Kékperjés réteken nő a buglyos szegfű, hússzínű ujjaskosbor. Vízfolyások mentén patakparti nádasok, magassásosok, helyenként csermelyszatosok díszlenek.

Védett terület

Országos Ökológiai Hálózat

KERÍTÉSEK

Az áttört kerítések jól átlátható környezetet és településképet biztosítanak. A fa, sövény, nádborítású, és a kőkerítés kedvelt a lakosság körében. A sövénykerítés használatánál érdemes ügyelni a gondozásra, és arra, hogy a sövény ne legyen túl magas, ne képezzen egy tömör falat az ingatlan előtt. A túlzottan megformált településképbbe nem illeszkedő kerítés alkalmazása nem megfelelő. Közterületeken az alacsony sövénykerítés jó térelválasztó lehet. a kőkerítés tájidegen jellege miatt nem ajánlott, illetve csak visszafogottabb mértékben

KERTEK

A kertek kialakítása fontos eleme a település arculatának. A szépen rendezett, jól megalkotott kert a használhatóság szempontjából és a település képének alakulása miatt is fontos. A virágos és zöld növényekkel ellátott előkert nyugodt harmonikus hangulatot teremt az utcában, és az ingatlanon egyaránt. Az előkertbe ültetett növények kiegészítik, illetve meghatározzák az épület utcafronti hangulatát, és a portáról tett első benyomásokat. Az oldalkert használhatósága miatt fontos, hogy milyen növények és milyen építmények kerülnek elhelyezésre. A gépjármű közlekedés, parkolás miatt, továbbá a szomszédos épület állagának megőrzése miatt körültekintően kell a fás szárú növényeket elhelyezni, és figyelemmel kell lenni a kifejlett növény terület szükségletére. Az építmények elhelyezésével kapcsolatban a használhatóság és az építményen esetleg összegyűlő csapadékvíz elvezetésére érdemes odafigyelni. Fás szárú növény az ingatlan azon részén és oly módon telepíthető, hogy az – figyelemmel az adott faj, fajta tulajdonságaira, növekedési jellemzőire, szakszerű kezelésére – az emberi életet és egészséget nem veszélyeztetheti, a biztonságos közlekedést nem akadályozhatja, valamint nem okozhat kárt a meglévő építményekben, létesítményekben, és nem akadályozhatja azok biztonságos működését. Lombos fát érdemes az épület déli, nyugati oldalára ültetni, ahol a nyári melegben árnyékot biztosíthat, míg télen átengedi a napsugarakat. Észak felől érdemes örökzöldeket ültetni, melyek télen is megvédik az épületet a hideg szelektől. A kertek hátsó része sok helyen a gyümölcsösök, kiskertek helye, de több helyen hasznónövény található a hátsókerti részen.

HOMLOKZATKÉPZÉS

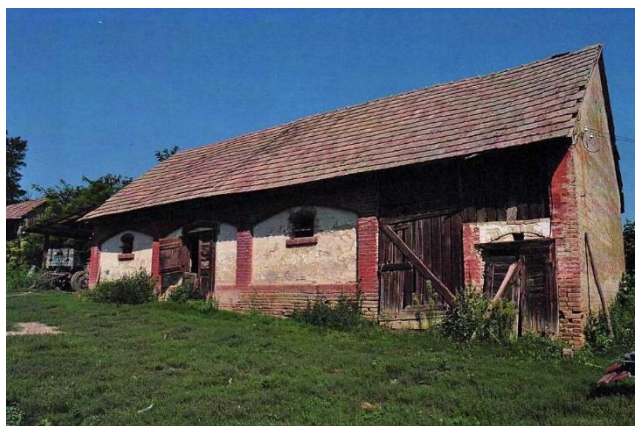
Az épületek leglátványosabb, és ezért fő eleme az utcafronti homlokzat. Ennek kialakításánál, különösen figyelmet kell fordítani a településre jellemző karakter megőrzésére. Fontos a homlokzati arányok, a nyílászárók mérete, és a tető kialakítása. Javasolt a természetes anyagok használata, a vakolt festett felület. A visszafogott pasztellszínek, fehér választása a kedvező hatású az utcakép szempontjából. A településre az égetett agyag színű cserépfedés a jellemző. A településen, a burkolt homlokzati felületek nem jellemzőek.

Ajánlott színek:

RÉSZLETEK

Fontosak egy település arculatának kialakításában az épületeken, építményeken található részletek, a homlokzat, és tető egyes elemeinek kidolgozása, megjelenése. A településen az egyszerű kialakítások a jellemzőek, az alacsony lábazat, a kevésbé díszített párkányzat, a nyílászárók körüli letisztult kialakítás.

UTCÁK, TEREK

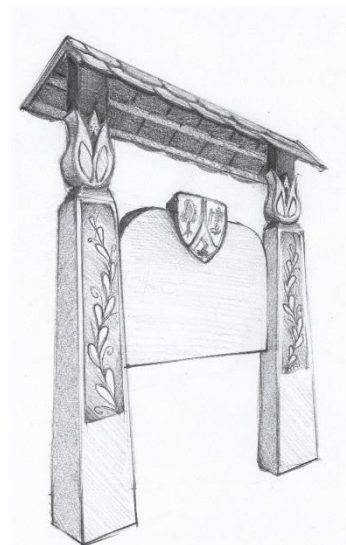
Edde észak-déli irányban húzódó utcája a fő utca, ebben az utcában található a település lakóépületei, és déli irányú folytatásában érhető el a temető területe. Jellegzetes a Fő utcában álló római katolikus templom, és a templom előtt kialakult, északi irányban elnyúló teresedés. Az utcában, az úttest és az ingatlanok közt zöldfelület található, mely csapadékelvezető árkot is magában foglal. Ezen műtárgy kialakítása és gondozása, tisztántartása fontos a település csapadékvíz elvezetése érdekében. A településen kevés helyen található fa, illetve fasor az utak mentén. A növényzet és fasor a településkép miatt, de az ingatlanokon megfelelő klíma kialakítása szempontjából is fontos, hisz védi a házakat az erős napsugárzástól, a széltől, esőtől.

A közterületen lévő fasor fahiányainak pótlása csak az adott fasor vonalába történő telepítéssel, a fasorra jellemző faj, fajta felhasználásával történhet, ha annak környezeti feltételei adottak. Ha a pótlás inváziós fás szárú növény kertészeti változataival történik, az ingatlan tulajdonosa, vagyongazdálkodója köteles gondoskodni a fás szárú növény továbbterjedésének megakadályozása érdekében az újulat eltávolításáról. A telepítendő fás szárú növényfajok mindenképp őshonos, tájkiadottságoknak megfelelő növényfajok legyenek. A telepítésre javasolt fa fajokat a Közterületi Sorfák Jegyzéke tartalmazza.

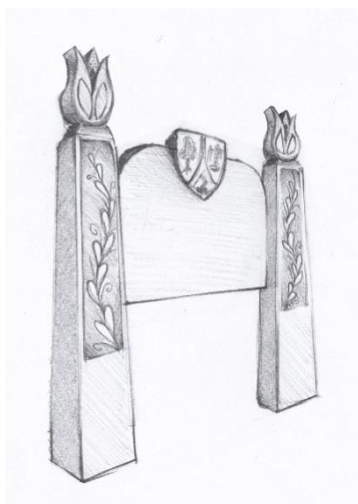
Az utcában több helyen került kialakításra az átereszek felet fa korlát, a település központi részén információs tábla, buszmegálló. Ezek egységes arculattal történő ellátása, és továbbfejlesztése, egységes padok elhelyezése tovább javíthatja és még harmonikusabbá teheti a település arculatát.

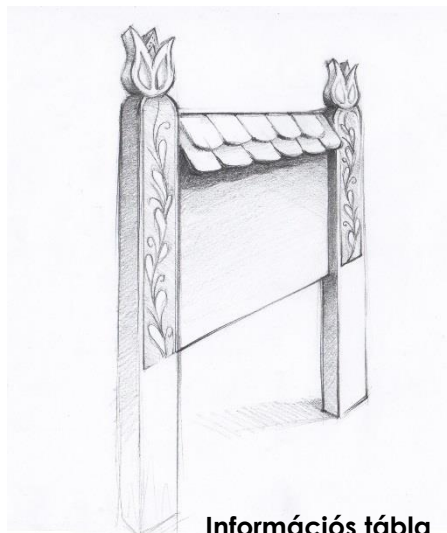
Az egységes utcabútorok kialakítása meghatározó eleme a harmonikus településképző kialakítása szempontjából. A településen folyamatban lévő fejlesztéseként egységes arcú és kialakítású utcabútorok, táblák kerülnek kialakításra. Az eszközök a területre jellemző fa anyagból, népi motívumokat idéző díszítéssel jelennek meg, mely így kapcsolódik a község múltjához, a környező természet közeli tájhoz. A fa utcai eszközök meghitt, színével melegséget árasztó hangulatot keltenek a település közterületein, utcáin, és használhatóságuk miatt kényelmesebbé, jobban használhatóvá teszik azokat.

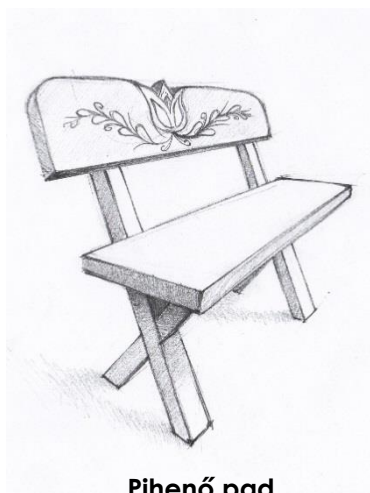
Faluköszöntő tábla (tetővel)

Faluköszöntő tábla (tető nélkül)

Információs tábla

Pihenő pad

Utcajelző tábla

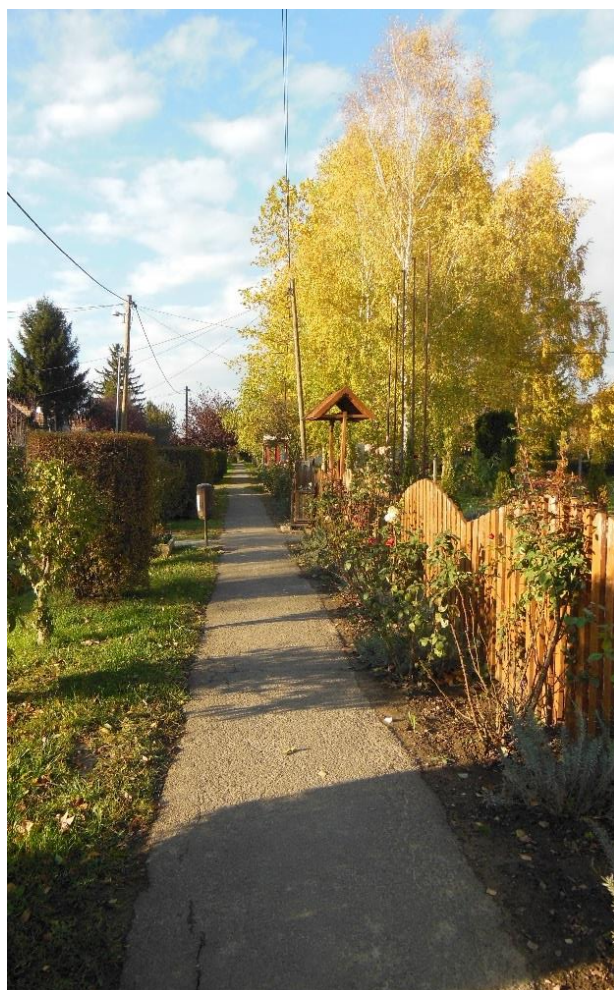

Irányjelző tábla (kezes fa)

El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.

A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek - még a dísvilágítás esetén is - lefelé kell irányulniuk, így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni. Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és alacsony intenzitással kell megvilágítani: vidéki utakon a $0,3 \text{ cd/m}^2$ fénysűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. A kültéri világítást, a tényleges használat idejéhez kell igazítani. Este tíz óra, vagy éjjel után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki lehet kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség. A közvilágítás korszerűsítése során a település közvilágítása led technológiával lesz megoldva.

ENERGIAELLÁTÁSI ÉS HÍRKÖZLÉSI ÉPÍTMÉNYEK

A felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építményeket, műtárgyakat a település belterületén, elsősorban közterületen kell elhelyezni, a település szövetébe, és építészeti karakteréhez illeszkedő módon. Külterületen, a védett táji értékek területén sajátos építményt elhelyezni nem lehet. Sajátos építmények elhelyezése során meg kell őrizni a település kül- és belterületi kialakult képét.

A sajátos építmények mérete csak a legszükségesebb mértékig növelhető, anyaghasználatban, és színhasználatban a természetes megjelenést kell előtérbe helyezni. Ajánlott az egyszerű forma. Vezetékek létesítésénél, illetve fejlesztésénél előtérbe kell helyezni a föld alatti, rejtett megoldásokat. Mobil bázisállomás létesítésénél keresni kell a meglévő objektumok használatának lehetőségét (meglévő torony, víztorony, kémény, templomtorony, magasabb ipari létesítmények, lakóépületek, stb.).

A belterületi berendezések illetve az antenntartók elhelyezésének biztosítása mindenképpen kiemelt közérdek, ezért ezt korlátozni településképi szempontok alapján is csak racionális keretek között célszerű.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Ede településen, a zsákfalú jellegéből adódóan is, nincsenek reklámhordozók kialakítva. Mivel a településen nincs átmenő forgalom, ezért óriástáblák sem találhatóak a teljes közigazgatási területen belül.

Amennyiben reklám elhelyezésére kerül sor, a településképnek legmegfelelőbb kialakítással történjen. Reklámhordozó berendezés elhelyezése, csak utcabútor, például pad, buszmegálló, köztéri szemetes felületén ajánlott, és ott is jól megtervezett helyre, ami beleillik a bútorzat kialakításába. Óriástábla és henger reklámfelület elhelyezése kifejezetten nem ajánlott, tekintve a település jelenleg kialakult állapotát és természet közeli elhelyezkedését. Védett természeti területeken, Natura 2000 területeken, az ökológiai hálózat magterületén és ökológiai folyosó területén, egyedi tájérték, valamint a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területeken reklámhordozó és reklám - jogszabályban meghatározott kivétellel - nem helyezhető el.

IMPRESSZUM

EDDE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

7443 Edde, Fő u. 47.

<https://edde.hu>

polgarmester.edde@gmail.com

Telefon: 82/489-006

SZERKESZTETTE: Gáts András

SZÖVEG: Gáts András

FOTÓ: Gáts András, Luthár Kristóf

GRAFIKAI TERVEZÉS: Gáts András

FELHASZNÁLT FORRÁSOK:

SZÖVEG:

Edde község településrendezési terve,

Készítette: Virányi Építész Stúdió Kft.;

Edde örökségvédelmi hatástanulmány

Készítette: Virányi Építész Stúdió Kft.;

<https://edde.hu/>;

[www.zselicvidekfejleszto.hu](http://www.zselicvidekfejleszto.hu;);

[http://www.novenyzetiterkep.hu](http://www.novenyzetiterkep.hu;);

<https://hu.wikipedia.org>;

<https://magyarcimerek.hu>.

FOTÓ:

<https://www.kozterkep.hu>;

google maps, google street view;

google fénykép kereső;

<http://hu.wikipedia.org>;

<http://mapio.net>;

<https://magyarcimerek.hu>;

www.designboom.com;

<http://www.metalco.it>;

www.broxap.com;

<http://tak.lechnerkozpont.hu/>.

Edde, 2017.

